

*Załącznik do Uchwały Nr/2012
Rady Miejskiej Cieszyna
z dnia 2012 roku*

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Cieszyna na lata 2012 – 2015

Cieszyn 2012

WSTĘP.

Zdrowie psychiczne definiowane jest przez Światową Organizację Zdrowia jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Pojęcie zdrowia psychicznego jest w różny sposób kategoryzowane i uściślane, nie istnieje jedna i bezwzględnie uniwersalna definicja zdrowia psychicznego, nie ma jednej, „oficjalnej” definicji, ponieważ różnice kulturowe, subiektywne odczucia oraz rywalizujące ze sobą profesjonalne teorie wpływają na to, jak termin ten jest rozumiany. Jedynym aspektem z którym zgadza się większość ekspertów jest to, że zdrowie psychiczne i zaburzenie psychiczne nie są do siebie przeciwstawne, czyli brak rozpoznanej choroby psychicznej nie musi oznaczać zdrowia psychicznego.

Definicje medyczne określają zdrowie psychiczne jako niewystępowanie objawów psychopatologicznych, homeostazę w procesach fizjologicznych, brak defektów w strukturze i funkcjach psychicznych. Definicje psychologiczne z kolei jako zdolność do twórczego rozwoju i samorealizacji, akceptację i poczucie własnej wartości i tożsamości, zdolność osiągania satysfakcji z życia, realistyczną percepcję rzeczywistości. W socjologicznym ujęciu zdrowie psychiczne stanowi zdolność przystosowania się jednostki do norm kulturowych i środowiska społecznego, uwewnętrzniania norm w przebiegu socjalizacji, umiejętność prawidłowego funkcjonowania w grupie i właściwego wypełniania ról społecznych.

Odnosząc się z kolei do pojęcia choroby psychicznej, należy podkreślić, iż pomimo rezygnacji w psychiatrii z jego używania, jest ono utrzymywane w niektórych przepisach prawnych. W Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD – 10, opracowanej przez Światową Organizację Zdrowia i obowiązującej w Polsce od roku 1996 nie występuje pojęcie choroby psychicznej, występuje natomiast pojęcie zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego dzieli natomiast zaburzenia psychiczne na: choroby psychiczne, tj. stany, w których obecne są zaburzenia psychotyczne, upośledzenia umysłowe, inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych.

Pojęcie choroby psychicznej występuje także w polskim kodeksie karnym, gdzie determinuje niepoczytalność sprawcy czynu zabronionego, kodeksie cywilnym, gdzie warunkuje nieważność oświadczeń woli oraz ubezwłasnowolnienie, a ponadto w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, gdzie warunkuje zakaz zawarcia związku małżeńskiego.

Wśród przyczyn zaburzeń psychicznych wymienia się czynniki biologiczne, związane z uszkodzeniami układu nerwowego oraz obciążeniami genetycznymi, a także czynniki środowiskowe rozumiane jako oddziaływania na człowieka ze strony środowiska, w którym żyje, w szczególności negatywne zdarzenia, sytuacje, dysfunkcje środowiskowe powodujące urazy psychiczne, stres lub kryzys. Można mówić także o tzw. czynnikach mieszanych w sytuacji gdy uwarunkowania biologiczne (genetyczne obciążenia) ujawniają się pod wpływem czynników środowiskowych.

Wejście w życie w roku 2011 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 roku (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128) w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015, zwróciło jednostkom samorządu terytorialnego uwagę na potrzeby w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

Przystępując do realizacji zadań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, w styczniu 2012 roku powołano lokalny Zespół koordynujący realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Cieszyna na lata 2012 – 2015. W skład Zespołu koordynującego wchodzi: przedstawiciel Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Cieszynie, dwóch przedstawicieli Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej (w tym Ordynator Oddziału Psychiatrycznego Szpitala Śląskiego w Cieszynie oraz Kierownik Oddziału Dziennego Psychiatrycznego Szpitala Śląskiego), dwóch przedstawicieli Cieszyńskiego Stowarzyszenia Ochrony Zdrowia Psychicznego „Więź”, jedna osoba reprezentująca Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem”, Zespół Placówek Szkolno Wychowawczo Rewalidacyjnych w Cieszynie oraz Poradnię Zdrowia Psychicznego, pięciu przedstawicieli placówek oświatowych z oddziałami integracyjnymi różnych szczebli, dwóch przedstawicieli Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koła w Cieszynie oraz czterech pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie. Zespół koordynujący opracował niniejszy Program, i do jego zadań należeć będzie jego koordynowanie, realizowanie oraz monitorowanie.

Cele i zadania Programu związane są z promocją zdrowia psychicznego, zapobieganiem zaburzeniom psychicznym oraz poprawą funkcjonowania społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.

Z jednej strony, część zadań Programu odnosi się do całej społeczności lokalnej, z drugiej do wybranych grup – osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, dzieci i młodzieży, osób starszych, osób pracujących w systemie pomagania, a także lokalnych pracodawców.

Program odpowiada zadaniom określonym w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego.

ROZDZIAŁ I. PODSTAWY PRAWNE.

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) jedną z przesłanek do udzielenia pomocy, w tym finansowej i w postaci pracy socjalnej, jest niepełnosprawność.

Ustawa przewiduje także szereg innych szczególnych form pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 cytowanej ustawy do zadań gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych.

Osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Mieszkanie chronione może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego.

Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy do zadań własnych gminy należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki.

Osobom z zaburzeniami psychicznymi, które wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia. Ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Osoby, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w życiu w środowisku rodzinnym i społecznym, otrzymują w ośrodkach wsparcia pomoc w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także integracji społecznej.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Wśród różnych typów domów można wyróżnić między innymi domy dla osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy określa, że do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zakres czynności specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób uprawnionych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi obejmuje:

1. uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza:
 - kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych,
 - interwencję i pomoc w życiu w rodzinie, w tym pomoc w radzeniu sobie w sytuacjach kryzysowych, ułatwianie dostępu do edukacji i kultury, doradztwo, koordynację działań innych służb na rzecz rodziny, której członkiem jest osoba uzyskująca pomoc w formie specjalistycznych usług, kształtowanie pozytywnych relacji osoby wspieranej z osobami bliskimi, współpracę z rodziną – kształtowanie odpowiednich postaw wobec osoby chorującej, niepełnosprawnej,
 - pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, w tym w uzyskaniu świadczeń socjalnych, emerytalno – rentowych, wypełnieniu dokumentów urzędowych,
 - wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, w tym zwłaszcza w szukaniu informacji o pracy, pomoc w znalezieniu zatrudnienia lub alternatywnego zajęcia, w kompletowaniu dokumentów potrzebnych do zatrudnienia, w przygotowaniu do rozmowy z pracodawcą, wspieranie i asystowanie w kontaktach z pracodawcą, w rozwiązywaniu problemów psychicznych wynikających z pracy lub jej braku,
 - pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi, w tym nauka planowania budżetu, asystowanie przy ponoszeniu wydatków, pomoc w uzyskaniu ulg w opłatach, zwiększenie umiejętności gospodarowania własnym budżetem oraz usamodzielnianie finansowe,

2. pielęgnację jako wspieranie procesu leczenia, w tym:
 - pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
 - uzgadnianie i pilnowanie terminu wizyt lekarskich, badań diagnostycznych,
 - pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece,
 - pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania,
 - w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny,
 - pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia,
 - pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych,
3. rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej, finansowanej ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm.)
 - zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii,
 - współpracę ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno – pedagogicznego i edukacyjno – terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług,
4. pomoc mieszkaniową, w tym :
 - w uzyskaniu mieszkania, negocjowaniu i wnoszeniu opłat,
 - w organizacji drobnych remontów, adaptacji, napraw, likwidacji barier architektonicznych,
 - kształtowaniu właściwych relacji osoby uzyskującej pomoc z sąsiadami i gospodarzem domu,
5. zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno – wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy do zadań zleconych należy prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

2. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego.

Zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności promocji zdrowia psychicznego, zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym oraz kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji. Zadania te są realizowane przez działania określone w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi jest wykonywana w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza psychiatrycznej opieki zdrowotnej – w formie pomocy doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej, szpitalnej i środowiskowej oraz w domach pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 8 ustawy jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej, w porozumieniu z podmiotami leczniczymi udzielającymi świadczenia zdrowotne w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych. Oparcie społeczne polega w szczególności na podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia, organizowaniu w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji, udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej oraz innych świadczeń na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128) wskazuje do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli szereg zadań, w tym zadania dla samorządów powiatów i gmin (w Programie nie rozgraniczone).

Zadania mieszczą się w obszarze:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym (upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu; zapobieganie zaburzeniom psychicznym; zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi; organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego);
- zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym (upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej; upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego; aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi; skoordynowanie różnych form opieki i pomocy).

4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1996 roku w sprawie sposobu organizowania i prowadzenia działalności w dziedzinie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1996 roku (Dz. U. z 1996 roku Nr 112, poz. 537) w sprawie sposobu organizowania i prowadzenia działalności w dziedzinie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym nakłada, między innymi na jednostki samorządu terytorialnego, szkoły obowiązek organizowania i prowadzenia działań w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym. Zgodnie z Rozporządzeniem działania te powinny być realizowane w szczególności przez rozwijanie

w społeczeństwie wiedzy i umiejętności potrzebnych do samorozwoju i samorealizacji, radzenia sobie ze stresem, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, uwzględnianie zagadnień promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym w programach nauczania, organizowanie i wspieranie zróżnicowanych form oparcia społecznego, inicjowanie działań psychoedukacyjnych, rozwijanie umiejętności psychospołecznych.

5. Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty.

Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) zapewnia możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami, a także opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwienie realizowania zindywidualizowanego programu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych.

Zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy do zadań własnych gminy należy zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli, w tym z oddziałami integracyjnymi, przedszkoli specjalnych oraz innych form wychowania przedszkolnego, szkół podstawowych oraz gimnazjów, w tym z oddziałami integracyjnymi (z wyjątkiem szkół podstawowych specjalnych i gimnazjów specjalnych).

Obowiązkiem gminy jest także:

- zapewnienie niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim oraz dzieciom objętym wychowaniem przedszkolnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, innej formy wychowania przedszkolnego lub ośrodka umożliwiającego dzieciom upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych,
- zapewnienie uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka umożliwiającego tym dzieciom i młodzieży realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Jeżeli transport i opiekę zapewniają rodzice lub opiekunowie gmina zwraca koszty przejazdu ucznia.

Przedszkola i szkoły ogólnodostępne, przedszkola i szkoły ogólnodostępne z oddziałami integracyjnymi oraz przedszkola i szkoły integracyjne organizują kształcenie uczniów niepełnosprawnych, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych* (Dz. U. z 2010 r.

Nr 228, poz. 1490 z późn. zm.). Dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowuje się indywidualne programy edukacyjno – terapeutyczne, uwzględniające zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 roku w sprawie zasad udzielania i organizowania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2010 r. Nr 228, poz. 1487), placówki te udzielają i organizują uczniom, ich rodzicom oraz nauczycielom pomoc psychologiczno – pedagogiczną.

ROZDZIAŁ II. DIAGNOZA.

1. Dane liczbowe.

1) Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie.

Tabela nr 1: Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz liczba świadczeń			
	2009 rok	2010 rok	2011 rok
poniżej 18 roku życia	8	7	8
18 – 40 lat	8	7	4
41 – 60 lat	6	5	5
61 – 70 lat	3	4	1
71 – 80 lat	2	1	1
powyżej 80 lat	1	1	0
Razem	28	25	19
Liczba świadczeń	1242	2246	3746

Z danych MOPS wynika, że w ciągu ostatnich trzech lat zmniejszyła się liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług, jednak wzrastająca znacząco liczba świadczeń wskazuje, że osoby korzystają z usług specjalistycznych w coraz większym wymiarze.

Tabela nr 2: Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi		
2009 rok	2010 rok	2011 rok
1	5	4

2) Dane Cieszyńskiego Stowarzyszenia Ochrony Zdrowia Psychicznego „Więź”.

Tabela nr 3: Liczba osób – mieszkańców Cieszyna korzystających z Dziennego Ośrodka Wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi			
	2009 rok	2010 rok	2011 rok
schizofrenia paranoidalna	19	15	16
upośledzenie umysłowe umiarkowane i towarzyszące zaburzenia zachowania lub nastroju	4	4	4
przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych (zaburzenia osobowości, zaburzenia depresyjno – lękowe, zespoły psycho – organiczne, organiczne zaburzenia nastroju)	8	9	11
Razem	31	28	31

Tabela nr 4: Liczba osób – mieszkańców Cieszyna korzystających z Samopomocowego Klubu Środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi		
2009 rok	2010 rok	2011 rok
42	24	40

3) Dane Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Cieszynie.

Tabela nr 5: Liczba mieszkańców Cieszyna, którzy skorzystali z usług Poradni Zdrowia Psychicznego (w ramach ZZOZ)		
2009 rok	2010 rok	2011 rok
1134	1118	1153

Najczęstsze rozpoznania w Poradni Zdrowia Psychicznego:

- schizofrenia,
- inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną,
- zaburzenia depresyjne nawracające,
- epizod depresyjny,
- inne zaburzenia nerwicowe,
- reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne,
- uporczywe zaburzenia urojeniowe,
- uporczywe zaburzenia nastroju (afektywne),
- upośledzenie umysłowe umiarkowane,
- zaburzenia afektywne dwubiegunowe,
- upośledzone umysłowe lekkie,
- otępienie w chorobie Alzheimera,

- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu (zespół abstynencyjny),
- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu (zespół abstynencyjny z majaczeniem),
- zaburzenia adaptacyjne,
- organiczne zaburzenia nastroju (afektywne),
- organiczne zaburzenia urojeniowe.

Tabela nr 6: Liczba mieszkańców Cieszyna, którzy skorzystali z usług Oddziału Psychiatrycznego (w ramach ZZOZ)		
2009 rok	2010 rok	2011 rok
134	118	126

Najczęstsze rozpoznania w Oddziale Psychiatrycznym Szpitala Śląskiego:

- schizofrenia paranoidalna,
- organiczne zaburzenia nastroju (afektywne),
- zaburzenia adaptacyjne,
- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu (zespół abstynencyjny z majaczeniem),
- majaczenie nałożone na otępienie,
- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu (zespół abstynencyjny),
- zaburzenia depresyjne nawracające,
- organiczne zaburzenia urojeniowe (podobne do schizofrenii),
- nieokreślone organiczne zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu.

Tabela nr 7: Liczba mieszkańców Cieszyna, którzy skorzystali z usług Oddziału Psychiatrycznego Dziennego (w ramach ZZOZ)		
2009 rok	2010 rok	2011 rok
19	28	30

Najczęstsze rozpoznania w Oddziale Psychiatrycznym Dziennym Szpitala Śląskiego:

- schizofrenia paranoidalna,
- zaburzenie depresyjne nawracające,
- epizod depresji umiarkowany.

4) Dane placówek oświatowych.

Tabela nr 8: Liczba dzieci w przedszkolach z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.		
	Przedszkole nr 2 - Integracyjne	pozostałe przedszkola
upośledzenie umysłowe (lekkie, umiarkowane, znaczne, głębokie)	0	0
autyzm, w tym zespół Aspergera	5	2
sprzężona niepełnosprawność	2	0

Tabela 9: Liczba dzieci w szkołach podstawowych z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.		
	szkoły podstawowe z oddziałami integracyjnymi (SP2, SP3)	pozostałe szkoły
upośledzenie umysłowe (lekkie, umiarkowane, znaczne, głębokie)	10 (upośl. lekkie) 1 (upośl. głębokie)	2 (upośl. lekkie)
autyzm, w tym zespół Aspergera	3	1
sprzężona niepełnosprawność	3	0

Tabela 10: Liczba dzieci w gimnazjach z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.		
	gimnazja z oddziałami integracyjnymi (G2, G3)	pozostałe gimnazja
upośledzenie umysłowe (lekkie, umiarkowane, znaczne, głębokie)	4 (upośl. lekkie) 1 (upośl. umiarkowane)	0
autyzm, w tym zespół Aspergera	3	0
sprzężona niepełnosprawność	0	0

Tabela 11: Liczba dzieci w Zespole Placówek Szkolno – Wychowawczo – Rewalidacyjnych z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.				
	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Szkoła Przystosowująca do pracy
upośledzenie umysłowe (lekkie, umiarkowane, znaczne, głębokie)	3 (upośl. lekkie) 5 (upośl. umiarkowane)	8 (upośl. lekkie) 6 (upośl. umiarkowane) 1 (upośl. znaczne)	6 (upośl. lekkie)	1 (upośl. umiarkowane)
autyzm, w tym zespół Aspergera	1	0	0	0
sprężona niepełnosprawność	7	0	0	0

5) Dane Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Cieszynie.

Tabela 12: Liczba osób korzystających z Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.	
sprężona niepełnosprawność	10 osób, w tym 6 z umiarkowanym stopniem upośledzenia umysłowego, 1 ze znacznym, 3 z autyzmem

Tabela 13: Liczba osób korzystających z Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego z orzeczeniami o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	
głębokie upośledzenie umysłowe	3

Tabela 14: Liczba osób korzystających z Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego w ramach wczesnej interwencji	
upośledzenie umysłowe umiarkowane/znaczne	3
autyzm, w tym zespół Aspergera	12

upośledzenie umysłowe głębokie	2
opóźnienie psychoruchowe (dzieci do 2 roku życia)	100

Tabela 15: Liczba osób dorosłych korzystających z Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego	
sprężona niepełnosprawność	13 osób, w tym 11 z umiarkowanym stopniem upośledzenia umysłowego, 2 ze znacznym

2. Wyniki analizy SWOT.

Zespół koordynujący na jednym ze spotkań przeprowadził analizę strategiczną metodą SWOT (słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń) dla obszarów problemowych związanych z ochroną zdrowia psychicznego, w odniesieniu do Gminy Cieszyn.

Wśród mocnych stron najczęściej wymieniano:

- obecność na terenie Cieszyna spójnego systemu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi,
- łatwy dostęp mieszkańców Cieszyna do zróżnicowanej oferty pomocowej,
- dobrą współpracę, komunikację oraz otwartość różnych podmiotów i instytucji,
- liczebność kadry oraz jej wysokie kwalifikacje,
- szeroki zakres różnych oddziaływań profilaktycznych wobec dzieci i młodzieży,
- wsparcie środowiskowe dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- zaangażowanie organizacji pozarządowych w działania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi,
- interdyscyplinarność w działaniach na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

Jako słabe strony wymieniono:

- brak mieszkań chronionych,
- brak zespołu leczenia środowiskowego,
- brak psychiatrii dziecięcej,
- brak przedszkola specjalnego,
- niekorzystne postawy społeczne wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i niską świadomość społeczną w zakresie zdrowia psychicznego,
- niekorzystne postawy rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi, ich roszczeniowość,
- brak akceptacji dla choroby, niechęć rodzin do współpracy i brak oferty edukacyjnej dla rodzin,
- stygmatyzację osób chorych i ich niskie poczucie wartości,
- niewystarczające wsparcie dla osób upośledzonych umysłowo,
- niskie środki na promocję zdrowia psychicznego,
- niską świadomość pracodawców, dyskryminację osób z zaburzeniami psychicznymi na rynku pracy oraz brak ofert pracy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- brak powiatowego ośrodka interwencji kryzysowej,
- długi okres oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej lub zakładzie opiekuńczo – leczniczym.

Jako szanse członkowie Zespołu wymienili:

- infrastrukturę miasta i specyfikę miasta (wielkość, położenie, komunikacja, atrakcyjność miasta),
- system prawny, w tym wprowadzenie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- dostępność do środków (np. UE),
- gotowość kadry do nowych działań i podnoszenia kwalifikacji,
- bogatą ofertę środowiskową spędzania czasu wolnego,
- różnorodność form edukacji,
- gotowość instytucji do współpracy,
- poszerzającą się ofertę oparcia społecznego,
- wolontariat.

Jako zagrożenia wymieniono:

- niestabilne finansowanie działań i niedostateczne środki, nieprawidłowe zasady finansowania (w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia),
- położenie miasta,
- styl życia rodzin powodujący osłabianie więzi między ich członkami,
- brak mieszkań chronionych,
- brak udogodnień dla pracodawców zatrudniających osoby z zaburzeniami psychicznymi,
- rosnącą izolację społeczną i anonimowość (w szczególności w odniesieniu do ludzi starszych),
- brak warunków do pracy w środowisku,
- niejasne przepisy i biurokrację,
- problem z określeniem liczby osób z upośledzeniem umysłowym wynikający ze sposobu orzecznictwa,
- niestabilną sytuację na rynku pracy,
- brak miejsc interwencyjnych w zakładach opiekuńczo – leczniczych i domach pomocy społecznej.

3. Lokalne zasoby.

Specjalistyczna opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi świadczona jest na terenie Cieszyna w ramach opieki stacjonarnej, ambulatoryjnej oraz oddziału dziennego. Placówki ochrony zdrowia zajmujące się opieką psychiatryczną i psychologiczną oferują diagnostykę, leczenie, wczesną rehabilitację, psychoterapię i psychoedukację.

Na terenie Cieszyna funkcjonują także instytucje pomocy społecznej działające na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, które organizują pomoc w codziennym życiu, podejmują działania służące przeciwdziałaniu marginalizacji tych osób.

Poza placówkami ochrony zdrowia oraz instytucjami pomocy społecznej, działania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego świadczone są przez inne podmioty – Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną, Powiatowy Urząd Pracy (aktywizacja zawodowa), placówki

oświatowe (realizacja szkolnych programów profilaktyki zapobiegających sięganiu przez dzieci i młodzież po środki psychoaktywne oraz występowaniu przemocy rówieśniczej; udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży; organizacja kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie).

Znaczną część zadań z tego zakresu realizują także, we współpracy z samorządem lokalnym, organizacje pozarządowe.

Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej, w porozumieniu z podmiotami leczniczymi udzielającymi świadczenia zdrowotne w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz spraw bytowych.

Powołany Zespół koordynujący realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, którego skład zapewnia właściwą reprezentację samorządu Gminy, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego oraz organizacji pozarządowych, stanowi podstawę do rozwijania systemowej współpracy w obszarze ochrony zdrowia psychicznego.

1) Gmina Cieszyn/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie.

Gmina Cieszyn realizuje zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, część zlecając do wykonania organizacjom pozarządowym, a część wykonywana jest bezpośrednio przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Gmina zleca od wielu lat organizacjom pozarządowym realizację zadań, które związane są z upowszechnianiem wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowaniem zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijaniem umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu i zapobieganiem zaburzeniom psychicznym, w tym:

- realizację programu pomocy psychologicznej i prawnej, w tym poradnictwa prawnego, kontaktu indywidualnego, mediacji i terapii rodziny, interwencji kryzysowych, grup terapeutycznych, grup terapii zajęciowej, grup wsparcia oraz innych form pomocy psychologicznej;
- realizację programu socjoterapeutycznego i edukacyjnego dla dzieci i młodzieży, w tym m.in.: zajęć pozalekcyjnych dla dzieci, douczania, zajęć i treningów integracyjnych, komunikacji interpersonalnej, asertywności, zajęć edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień, zajęć sportowo-rekreacyjnych, plastycznych, imprez okolicznościowych oraz dożywiania;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w obszarze uzależnień oraz w zakresie rozwijania zainteresowań wśród dzieci i młodzieży.

W ramach Programu współpracy Gminy Cieszyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego, Gmina zleca co roku realizację zadania polegającego na wspieraniu osób z zaburzeniami psychicznymi i prowadzeniu klubu

środowiskowego. W roku 2012 Gmina zleciła również organizacji pozarządowej organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje bezpośrednio następujące zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego:

- organizuje i świadczy specjalistyczne usługi w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi; w roku 2012 sprawuje kontrolę nad realizacją tego zadania, zleconego organizacji pozarządowej,
- kieruje osoby z zaburzeniami psychicznymi do ośrodków wsparcia i domów pomocy społecznej,
- organizuje programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży, zajęcia i szkolenia z zakresu programów profilaktycznych dla różnych grup zawodowych pracujących w systemie pomocy dziecku oraz dla rodziców (zadanie w ramach Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Cieszyna),
- organizuje akcje profilaktyczne, skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży, w tym Szkołę Wczesnej Profilaktyki (zadanie w ramach Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Cieszyna).

2) Cieszyńskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego „Więź”.

Cieszyńskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego „Więź”:

- prowadzi Dzienny Ośrodek Wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (na zlecenie Powiatu Cieszyńskiego),
- prowadzi Samopomocowy Klub Środowiskowy dla osób z zaburzeniami psychicznymi (na zlecenie Gminy Cieszyn),
- w 2012 roku Stowarzyszenie organizuje i świadczy specjalistyczne usługi w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (na zlecenie Gminy Cieszyn).

Dzienny Ośrodek Wsparcia prowadzi stałą pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi funkcjonującym w środowisku, a wymagającym wsparcia, poprzez poradnictwo, zajęcia terapeutyczne wzbogacone psychoterapią indywidualną i grupową oraz motywowanie do systematycznych wizyt lekarskich. Podejmowane działania służą integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi i przywracaniu tych osób do pełnienia w społeczności lokalnej ról społecznych. Ośrodek oferuje poradnictwo psychologiczne (indywidualne i grupowe), oraz konsultacje psychiatryczne, utrzymuje stały kontakt z lekarzami prowadzącymi i z rodzinami uczestników.

Ośrodek oferuje pomoc i wsparcie osobom z zaburzeniami psychicznymi poprzez wiele specjalistycznych zajęć terapeutycznych, mających na celu usprawnienie ich funkcjonowania w społeczeństwie. Dla każdego uczestnika przygotowywany jest indywidualny program terapii. Systematycznie prowadzona terapia uatrakcyjniana jest przez muzykę, plastykę, wyjścia do kina, teatru, na basen. Organizowane są także cykliczne imprezy okolicznościowe oraz kilkudniowe wycieczki. Ośrodek jest przede wszystkim miejscem aktywności, w którym osoby niepełnosprawne, mimo wielu ograniczeń, mają możliwość rozbudzenia w sobie życiowej aktywności, rozwijania swych pasji i zainteresowań oraz lepszego radzenia sobie z problemami i życiowymi trudnościami.

Oferta Ośrodka obejmuje następujące bloki terapeutyczne: trening kulinarny, trening budżetowy, pracownię ekspresji artystycznej, arteterapię, muzykoterapię, psychoterapię, poradnictwo socjalne, fizjoterapię, rehabilitację ruchową, zajęcia psychoruchowe, zajęcia integracyjno – kulturalne, klub filmowy, zajęcia fotograficzne.

Samopomocowy Klub środowiskowy oferuje wsparcie psychospołeczne oraz zajęcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (trening kulinarny, poradnictwo socjalne, rehabilitacja ruchowa, zajęcia integracyjno-kulturalne, zajęcia fotograficzne) służące ich aktywizacji, nabywaniu, rozwijaniu i podtrzymywaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania. W Klubie podejmowane są działania służące integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi i przywracaniu tych osób do pełnienia w społeczności lokalnej ról społecznych. Uczestnicy Klubu motywowani są do systematycznych wizyt u lekarzy specjalistów. Stowarzyszenie utrzymuje także stały kontakt z rodzinami uczestników Klubu.

3) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Cieszynie.

Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z upośledzeniem umysłowym, tworzenie warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin.

Stowarzyszenie prowadzi Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy, który przeznaczony jest dla dzieci, młodzieży i dorosłych od urodzenia do 25 roku życia ze sprzężoną niepełnosprawnością, które wymagają pomocy rehabilitacyjno - edukacyjnej świadczonej w odpowiednich warunkach i z opieką dostosowaną do stanu psychofizycznego i wieku.

Głównym celem OREW jest uzyskanie przez wychowanków autonomii, rozumianej jako niezależność, samodzielność i zaradność życiowa na miarę indywidualnych potrzeb i możliwości rozwojowych, a także – zapobieganie, zmniejszanie skutków niepełnosprawności poprzez kompleksową, wielospecjalistyczną rehabilitację i stymulację rozwoju psychoruchowego dzieci oraz realizowanie programów wspierania rodzin.

Cele OREW realizowane są w następujących formach:

- wczesna interwencja,
- przygotowanie przedszkolne (5 i 6 – latki),
- kształcenie specjalne,
- zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze.

W stosunku do każdego wychowanka opracowywany i realizowany jest wielospecjalistyczny, indywidualny program zgodny z rozpoznanymi potrzebami, zaleceniami specjalistów oraz podstawą programową kształcenia ogólnego.

W stosunku do pacjentów objętych wczesną interwencją opracowywany i realizowany jest wielodyscyplinarny, indywidualny program postępowania rehabilitacyjnego w sferze fizycznej, psychicznej i społecznej rozwoju dziecka.

Stowarzyszenie wspiera osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną i absolwentów OREW, prowadząc Świetlicę Terapeutyczną. Działalność Świetlicy Terapeutycznej, nastawiona jest na aktywizację społeczną, zawodową i ruchową poprzez terapię zajęciową,

rehabilitację ruchową oraz inne formy aktywności osób z upośledzeniem umysłowym (karate, tenis, drukarstwo, pływanie, fotografia, malarstwo).

4) Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem”.

Stowarzyszenie „Być Razem” w ramach prowadzonego Centrum Profilaktyki Edukacji i Terapii „Kontakt”, na zlecenie Gminy Cieszyn, świadczy pomoc psychologiczną, prawną i terapeutyczną, zapewnia wsparcie osobom potrzebującym, w tym osobom które znalazły się w różnych sytuacjach kryzysowych, organizuje grupy terapii zajęciowej oraz grupy wsparcia.

Stowarzyszenie prowadzi również, na zlecenie Powiatu Cieszyńskiego, Punkt Interwencji Kryzysowej. Punkt służy rodzinom i osobom, które znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej spowodowanej stratą, próbami samobójczymi, poważną chorobą, wypadkami komunikacyjnymi, doświadczeniem przemocy w formie napadu i gwałtu lub innej sytuacji związanej z nagłą utratą poczucia bezpieczeństwa, pogorszeniem funkcjonowania i poczuciem bezradności. W ramach Punktu działa również zespół interwencyjny, który w szczególnie trudnych i traumatycznych sytuacjach podejmuje działania na miejscu zdarzenia. Sytuacje takie zgłaszane są przez służby interwencyjne (policję, straż pożarną, pracowników socjalnych). Osoba pełniąca dyżur telefoniczny przyjmuje zgłoszenie i przekazuje dyspozycję do interwentów, kierując ich na miejsce zdarzenia.

5) Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Powiatowy w Cieszynie.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci prowadzi zajęcia dla dzieci z cieszyńskich szkół podstawowych i gimnazjalnych, często z rodzin dysfunkcyjnych, o niskim statusie materialnym, jak również dla wszystkich dzieci, które chcą w sposób aktywny spędzać czas wolny. Celem Towarzystwa jest nauczenie dzieci podejmowania odpowiedzialnych decyzji, przestrzegania norm społecznych, współpracy w grupie i samodzielności. W TPD dzieci mogą bezpiecznie spędzać czas wolny, rozwijać swoje zainteresowania, jak również otrzymać wsparcie psychologiczne – pedagogiczne.

6) Stowarzyszenie na Rzecz Harmonijnego Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Nasze Dzieci”.

Stowarzyszenie „Nasze Dzieci” działa na rzecz rozwoju psychologiczno – kulturalno - oświatowego oraz sportowego dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Stowarzyszenie realizuje różnorakie projekty obejmujące wsparcie psychologiczne, wypoczynek letni i zimowy, zajęcia terapeutyczne, terapię zajęciową, zajęcia muzyczno – rytmiczne, muzyczno – plastyczne, działania profilaktyczne, a także służące rozwijaniu zainteresowań, które wspierają rozwój i usprawniają dzieci z niepełnosprawnością intelektualną oraz ze sprzężonymi deficytami rozwojowymi. Stowarzyszenie działa przy Zespole Placówek Szkolno Wychowawczo Rewalidacyjnych w Cieszynie.

7) Fundacja św. Elżbiety Węgierskiej w Cieszynie.

Fundacja św. Elżbiety Węgierskiej w Cieszynie została powołana przez Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety III Zakonu Regularnego św. Franciszka.

Fundacja prowadzi Centrum Medyczne Sióstr Elżbietanek. W ramach Centrum funkcjonuje Oddział Opiekuńczo - Leczniczy Psychiatryczny dla kobiet obejmujący opiekę pielęgnacyjną i leczenie chorych z zaburzeniami zachowania. Pacjentami są kobiety z rozpoznanymi zespołami otępiennymi oraz innymi chorobami psychicznymi niewymagającymi leczenia szpitalnego. W ramach leczenia organizowane są zajęcia manualne, plastyczne oraz z zakresu relaksoterapii, zajęcia plenerowe, wycieczki, spacer, prowadzone są zajęcia z rehabilitacji ruchowej, zapewniana jest także opieka duchowa.

8) Dom Pomocy Społecznej Konwentu Bonifratrów.

Dom Pomocy Społecznej Konwentu Bonifratrów przeznaczony jest dla 116 mężczyzn, psychicznie chorych. Mieszkańcy Domu mają zapewnioną możliwość korzystania ze świadczeń zdrowotnych i są pod stałą opieką lekarza psychiatry. W Domu organizowana jest terapia zajęciowa (między innymi zajęcia plastyczne, muzyczne, sportowe), która służy wzmacnianiu umiejętności i kompetencji mieszkańców, a także umożliwia im spędzanie czasu zgodnie z ich zainteresowaniami, upodobaniami i talentami. Mieszkańcy objęci są także psychoterapią indywidualną i grupową, której celem jest wzmacnianie ich w procesie usamodzielniania.

9) Spółdzielnia Socjalna „Nowy Horyzont”.

Spółdzielnia Socjalna „Nowy Horyzont” zatrudnia i udziela pomocy w readaptacji na rynku pracy osobom z różnymi problemami zdrowia psychicznego, udziela pomocy w różnych sytuacjach życiowych, w tym pomocy w kontakcie z psychologiem, prawnikiem oraz urzędami administracji publicznej różnych szczebli, organizuje i prowadzi szkolenia przygotowujące do podjęcia zatrudnienia w zawodzie pracownika porządkowego (sprzątaczkę/sprzątaczkę), pracownika terenów zielonych, pracownika małej poligrafii, organizuje także kursy komputerowe.

10) Zespół Placówek Szkolno Wychowawczo Rewalidacyjnych w Cieszynie.

Zespół Placówek Szkolno Wychowawczo Rewalidacyjnych daje dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim, autyzmem oraz sprzężeniami szansę rozwoju na miarę indywidualnych możliwości, zdobycia wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych.

W skład Zespołu wchodzi:

- Zespoły Wczesnego Wspomagania,
- Szkoła Podstawowa nr 8,
- Gimnazjum nr 4,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 5,
- Szkoła Przesposabiająca do Pracy dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz sprzężeniami,
- Ośrodek Rewalidacyjno – Wychowawczy,
- Internat.

Zespoły Wczesnego Wspomagania – dla dzieci od pierwszego roku życia do rozpoczęcia nauki w szkole, ich celem jest pobudzanie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Wczesnym wspomaganiami obejmowane są dzieci z chorobami przewlekłymi, niepełnosprawnością intelektualną, niepełnosprawnością sprzężoną, zespołem Downa, zaburzeniami mowy, mózgowym porażeniem dziecięcym, autyzmem, zaburzeniami zachowania, zaburzeniami emocjonalnymi.

Zakres wczesnego wspomagania w stosunku do dzieci dotyczy rozwoju motorycznego, wykorzystywania alternatywnych metod komunikowania się, rozwoju mowy i języka, stymulacji polisensorycznej, przygotowania do nauki szkolnej, obniżenia napięcia emocjonalnego, polepszenia relacji rówieśniczych i umiejętności pracy w grupie, usprawniania samoobsługi, usprawniania orientacji i poruszania się w przestrzeni. Zajęcia we wczesnym wspomaganiu prowadzone są w dwóch formach, jako zajęcia indywidualne prowadzone z dziećmi do 3 roku życia i zajęcia grupowe (2 – 3 dzieci) z dziećmi powyżej 3 roku życia.

Szkoła Podstawowa oferuje edukację dzieciom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Dzieci mają możliwość uczenia się w Zespołach 4-8 osobowych w oparciu o zasady programowe i Indywidualne Programy Edukacyjno-Terapeutyczne, opracowane dla każdego ucznia. Celem oddziaływań dydaktyczno – wychowawczych zajęć jest dążenie do wszechstronnego rozwoju dzieci, opanowanie podstawowych umiejętności, w miarę możliwości zapoznanie się z środowiskiem społeczno-przyrodniczym, kształcenie mowy w celu lepszej komunikacji z otoczeniem oraz rozwijanie sprawności ruchowej i manualnej.

Głównym celem pracy wychowawczo – dydaktycznej na tym etapie jest takie przygotowanie uczniów do życia, by w miarę własnych możliwości byli samodzielni, mogli uczestniczyć w życiu społecznym, umieli przestrzegać podstawowych norm społeczno – moralnych.

Gimnazjum to trzeci stopień edukacyjny w Zespole Placówek. Każdy uczeń posiada indywidualny program edukacyjny, dostosowany do jego możliwości intelektualnych. Uczniom stwarza się optymalne warunki do opanowania wymaganej wiedzy, realizacji własnych zainteresowań, uzupełniania różnych braków. Oprócz przedmiotów ogólnokształcących w tygodniowym rozkładzie godzin uczniowie mają między innymi takie zajęcia jak arteterapia, choreoterapia, techniki multimedialne, gimnastyka korekcyjna, logopedia, zajęcia z Tomatisa i Biofeedbacka, zajęcia z języka angielskiego.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa kształci w zawodach: kucharz małej gastronomii, malarz-tapeciarz, cukiernik, piekarz, technolog robót wykończeniowych, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej.

W Szkole Przysposabiającej do Pracy kształci się młodzież niepełnosprawna intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym ze sprzężeniami i autyzmem. Kształcenie trwa w niej trzy lata i w zależności od specyficznych potrzeb i możliwości dziecka może być wydłużone do dwudziestego trzeciego roku życia.

Głównym celem kształcenia szkoły jest przygotowanie uczniów do pełnienia różnych ról społecznych i samodzielnego – na miarę ich możliwości – dorosłego życia.

Do realizacji tych celów ma przyczyniać się udział młodzieży w szeregu zajęć, do których należą zajęcia z zakresu funkcjonowania osobistego i społecznego, zajęcia z zakresu wychowania fizycznego, zajęcia kształcące kreatywność, zajęcia rewalidacyjne, zajęcia przysposabiające do pracy, w ramach których uczniowie zdobywają wiedzę i umiejętności praktyczne, które mają im umożliwić prowadzenie gospodarstwa domowego, sporządzanie posiłków, a także podejmowanie prac w zakresie dekoratorstwa, ogrodnictwa, sadownictwa, stolarstwa i szycia.

Ośrodek Rewalidacyjno – Wychowawczy zapewnia wychowankom z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, prowadzonych indywidualnie lub w zespołach. Prowadzone są w nim specjalistyczne, dostosowane do potrzeb wychowanków zajęcia w zakresie terapii psychologicznej, rewalidacji ruchowej i rekreacji.

11) Placówki oświatowe o charakterze integracyjnym.

Na terenie Cieszyna funkcjonują następujące placówki oświatowe o charakterze integracyjnym:

- Przedszkole nr 2 – Integracyjne,
- Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi,
- Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Janusza Korczaka,
- Gimnazjum nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Kubisza,
- Gimnazjum nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi.

Poza placówkami integracyjnymi, przedszkola i szkoły ogólnodostępne organizują kształcenie, wychowywanie i opiekę dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie.

Placówki integracyjne zapewniają:

- integrowanie dzieci niepełnosprawnych i zdrowych w naturalnym środowisku rówieśniczym,
- prowadzenie zajęć grupowych aktywnymi metodami opartymi na współpracy,
- objęcie dziecka na terenie placówki rewalidacją indywidualną oraz innymi zajęciami specjalistycznymi: korekcyjno – kompensacyjnymi, logopedycznymi, socjoterapeutycznymi i innymi zajęciami o charakterze terapeutycznym,
- nauczanie wielopoziomowe w ramach wspólnego programu nauczania poprzez modyfikowanie go do potrzeb i możliwości konkretnego dziecka,
- stymulowanie rozwoju dziecka niepełnosprawnego i przygotowanie go do pokonywania trudności w życiu społecznym,
- nauczanie tolerancji, otwartości na innych poprzez oddziaływanie na uczucia i wyobraźnię,
- pomoc rodzicom w wychowaniu, edukacji i terapii dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

12) Oddział Psychiatryczny Szpitala Śląskiego (w ramach struktury Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej).

Oddział Psychiatryczny w Cieszynie dysponuje 50 łózkami oraz pełnym zapleczem diagnostyki laboratoryjnej i pracownianej, nastawiony jest na diagnostykę i leczenie pacjentów z rozpoznaniem schizofrenii i innych zaburzeń psychotycznych, zaburzeń afektywnych, nerwicowych, psychicznych i zaburzeń zachowania związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, zaburzeń osobowości, zaburzeń organicznych z nakładającymi się psychozami i zaburzeniami zachowania. Oddział funkcjonuje w oparciu o zasady społeczności terapeutycznej.

Poprawę zdrowia uzyskuje się przez leczenie farmakologiczne i równorzędne stosowanie metod pozabiologicznych, do których należą: społeczność terapeutyczna, psychoedukacja – grupa dla pacjentów z rozpoznaniem psychozy i grupa dla pacjentów z rozpoznaniem zaburzeń afektywnych, indywidualna terapia podtrzymująca, interwencja kryzysowa, terapia zajęciowa, arteterapia, muzykoterapia, relaksacja, spacer, rekreacja, wyjścia do miasta. Ponadto w Oddziale stosowana jest sejsmoterapia, prowadzona jest detoksykacja alkoholowa pacjentów przed przyjęciem do ośrodka odwykowego, pacjenci uzależnieni motywowani są do dalszej terapii.

Na oddziale pacjent może uzyskać pomoc pracownika socjalnego, w tym przy przeprowadzeniu formalności związanych ze skierowaniem do domu pomocy społecznej, uzyskaniu usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, załatwianiu bieżących spraw socjalnych i bytowych.

Oddział znajduje się na Liście Ministra Zdrowia jednostek organizacyjnych prowadzących staże kierunkowe z dziedziny psychiatrii.

13) Oddział Dzienny Psychiatryczny Szpitala Śląskiego (w ramach struktury Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej).

Oddział Dzienny Psychiatryczny został utworzony w 2000 roku jako pododdział Oddziału Psychiatrycznego i w tej formie funkcjonował do lipca 2006 roku, kiedy to jego działalność została zawieszona z powodu braku odpowiedniej kadry medycznej. W marcu 2009 roku praca Oddziału została wznowiona.

Oferta Oddziału skierowana jest do pacjentów bez wskazań do leczenia całodobowego w stanie psychicznym umożliwiającym prowadzenie leczenia w warunkach oddziału dziennego, dla pacjentów po pobycie w szpitalu jako kontynuacja leczenia, dla pacjentów u których dotychczasowe leczenie ambulatoryjne nie było skuteczne lub u których ustalenie rozpoznania w warunkach ambulatoryjnych jest trudne.

Leczone są osoby z rozpoznaniem schizofrenii i innych zaburzeń psychotycznych, zaburzeń afektywnych, nerwicowych, osobowości, zaburzeń zachowania i emocji rozpoczynających się zwykle w dzieciństwie i wieku młodzieńczym, zespołów behawioralnych, organicznych zaburzeń psychicznych.

Praca terapeutyczna z pacjentami obejmuje oddziaływania biologiczne i psychologiczne dostosowane do aktualnego stanu pacjenta i możliwości zespołu terapeutycznego i odbywa się na zasadach społeczności terapeutycznej w małej grupie pacjentów. Program psychoterapii opiera się na relacji terapeuta – pacjent w terapii indywidualnej i procesie grupowym w toku psychoterapii grupowej.

Pobyty w oddziale stanowią część kompleksowego, zindywidualizowanego oddziaływania,

element szerszego programu terapeutycznego, realizowanego także przez inne podmioty tworzące sieć wsparcia dla pacjentów.

Poprawę zdrowia uzyskuje się przez leczenie farmakologiczne i równorzędnie stosowane metody pozabiologiczne takie jak: społeczność terapeutyczna, psychoedukacja – grupa dla pacjentów z rozpoznaniem psychozy i grupa dla pacjentów z rozpoznaniem zaburzeń afektywnych, indywidualna terapia podtrzymująca, interwencje kryzysowe, terapia zajęciowa, arteterapia, muzykoterapia, relaksacja, spacer, rekreacja, wyjścia do miasta. Długość leczenia w Oddziale Dziennym Psychiatrycznym jest dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości pacjenta, stanu psychicznego chorego, tempa realizacji celów terapii określonych w indywidualnym planie leczenia. Przed wypisaniem pacjenta z oddziału tworzony jest plan kontynuowania leczenia uwzględniający potrzeby chorego przy wykorzystaniu dostępnych metod i rozwiązań organizacyjnych i przy współpracy z innymi wyspecjalizowanymi placówkami.

14) Poradnia Zdrowia Psychicznego (w ramach struktury Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej).

W Poradni udzielane są świadczenia indywidualne w zakresie psychiatrii i psychologii oraz świadczenia środowiskowe dla pacjentów i ich rodzin.

Do zadań Poradni Zdrowia Psychicznego należy diagnostyka, leczenie, wczesna rehabilitacja, diagnostyka psychologiczna, poradnictwo psychologiczne, psychoterapia indywidualna, psychoedukacja, działania profilaktyczne, orzecznictwo, konsultacje dla podstawowej opieki zdrowotnej, kierowanie na badania diagnostyczne, szkolenie personelu. Poradnia współpracuje z innymi strukturami organizacyjnymi ZZOZ, a także innymi jednostkami struktur pomocowych oraz świadczących usługi w zakresie ochrony zdrowia. Wszystkie działania Poradni mają na celu zapewnienie ciągłości oraz utrzymanie współpracy w leczeniu, co zapobiega pogorszeniom stanu psychicznego i konieczności rehospitalizacji.

15) Poradnia Zdrowia Psychicznego prowadzona przez Niepubliczny Zakład Opieki Psychiatryczno – Psychologicznej „VARIUSMED” s.c.

Poradnia Zdrowia Psychicznego oferuje konsultacje i leczenie, prowadzone przez lekarzy specjalistów psychiatrów, konsultacje i porady psychologów, psychoterapię indywidualną oraz diagnostykę psychologiczną (testy psychologiczne).

Pomoc skierowana jest do osób z psychozami, zaburzeniami nerwicowymi, problemami emocjonalnymi, zaburzeniami jedzenia (anoreksja, bulimia), zaburzeniami osobowości, zaburzeniami depresyjnymi, zaburzeniami adaptacyjnymi, zaburzeniami organicznymi, stanami lękowymi oraz innymi problemami natury psychicznej. Poradnia oferuje również wsparcie w kryzysie osobom z zaburzeniami seksualnymi.

16) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.

Celem Poradni jest udzielanie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej oraz z zakresu doradztwa zawodowego.

Zadania Poradni:

- diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży, w tym predyspozycji i uzdolnień, przyczyn niepowodzeń edukacyjnych, specyficznych trudności w uczeniu się,
- wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, szczególnie uzdolnionych, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, z zaburzeniami komunikacji językowej, z chorobami przewlekłymi,
- prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb, (zaburzenia rozwojowe, zachowania dysfunkcyjne, niepełnosprawność, niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym) oraz ich rodzin,
- pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej oraz wspieranie nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego,
- wspomaganie dzieci i młodzieży z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą,
- pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień dzieci i młodzieży,
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- współpraca ze szkołami i placówkami w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się,
- współpraca z przedszkolami, szkołami i placówkami przy opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno – terapeutycznych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych,
- współpraca w udzielaniu i organizowaniu przez przedszkola, szkoły i placówki pomocy psychologiczno – pedagogicznej,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji przedszkola, szkoły lub placówki, w tym udzielanie nauczycielom pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno – wychowawczych,
- prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego, wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli,
- udzielanie, we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli, wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych i specjalistom udzielającym pomocy psychologiczno – pedagogicznej w przedszkolach, szkołach i placówkach.

Poradnia realizuje działania poprzez diagnozowanie, opiniowanie, działalność terapeutyczną, prowadzenie grup wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencję kryzysową, działalność profilaktyczną, poradnictwo, konsultacje, działalność informacyjno – szkoleniową.

Poradnia wydaje orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, potrzebie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, potrzebie indywidualnego nauczania dziecka, którego stan zdrowia uniemożliwia

uczestniczenie w zajęciach szkolnych, potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego, potrzebie wczesnego wspomagania.

17) Indywidualna praktyka lekarska – psychiatria dziecięca, psychoterapia indywidualna.

W ramach psychiatrii dziecięcej świadczone są usługi w zakresie profilaktyki i leczenia zaburzeń psychicznych wieku rozwojowego, w tym zaburzeń odżywiania, ADHD, trudności szkolnych, depresji, zaburzeń psychotycznych.

ROZDZIAŁ III. PRIORYTETY PROMOCJI ZDROWIA PSYCHICZNEGO.

1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
2. Zmiana postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.
3. Poprawa funkcjonowania społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.

ROZDZIAŁ IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU.

1. Podstawy do określenia celów i zadań Programu.

Cele i zadania Programu ustalone zostały w oparciu o analizę danych liczbowych oraz wyników analizy SWOT, przy uwzględnieniu lokalnych zasobów w obszarze ochrony zdrowia psychicznego i wybranych zadań Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015.

Część zadań wskazanych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego jest w całości lub częściowo realizowana na terenie Cieszyna w ramach innych gminnych programów.

Niektóre zadania związane z kształtowaniem zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijaniem umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu realizowane są w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Cieszyna (organizowanie warsztatów, treningów kształtujących umiejętności psychospołeczne u dzieci i młodzieży, dotyczących funkcjonowania w środowisku szkolnym, rówieśniczym oraz tematyki uzależnień; realizacja programu socjoterapeutycznego i edukacyjnego dla dzieci i młodzieży; prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w obszarze uzależnień oraz w zakresie rozwijania zainteresowań wśród dzieci i młodzieży), a także przez placówki oświatowe (między innymi szkolne programy profilaktyki).

Zadania z zakresu zapobiegania zaburzeniom psychicznym, związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i w szkole, realizowane są na terenie Cieszyna w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2011 – 2013.

Zadanie związane z organizacją systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego i tworzeniem lokalnych ośrodków pomocy kryzysowej jest realizowane

w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Cieszyňa (zlecenie organizacji pozarządowej programu pomocy psychologicznej i prawnej).

2. Cele główne i szczegółowe oraz zadania Programu.

Cel główny 1: Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.		
Cel szczegółowy 1.1. Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.		
zadania	wskaźniki	termin realizacji/ realizator
Zadanie 1.1.1. Organizacja wykładów, warsztatów dla dzieci i młodzieży, prelekcji dla starszej młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych wykładów, warsztatów, prelekcji, – liczba uczestników wykładów, warsztatów, prelekcji, 	<p>2013 – 2015</p> <p>Zespół koordynujący MOPS szkoły podstawowe gimnazja organizacje pozarządowe</p>
Zadanie 1.1.2. Organizacja konkursów dla dzieci i młodzieży (w zakresie wiedzy, plastycznych, teatralnych, multimedialnych).	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych konkursów, – liczba uczestników konkursów, 	<p>2013 – 2015</p> <p>Zespół koordynujący MOPS szkoły podstawowe gimnazja organizacje pozarządowe</p>
Zadanie 1.1.3. Organizacja systemu wsparcia psychologiczno – pedagogicznego w przedszkolach i szkołach.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek udzielających wsparcia, – liczba osób objętych wsparciem, 	<p>2012/2013, 2013/2014, 2014/2015</p> <p>ZOJO przedszkola szkoły podstawowe gimnazja</p>
Zadanie 1.1.4. Udział w akcjach ogólnopolskich promujących zdrowie psychiczne.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba akcji ogólnopolskich, w których wzięto udział, 	<p>2013 – 2015</p> <p>Zespół koordynujący MOPS</p>

		szkoły podstawowe gimnazja organizacje pozarządowe
Zadanie 1.1.5. Rozprowadzanie materiałów informacyjno – edukacyjnych na temat zdrowia psychicznego w społeczności lokalnej.	– liczba rozprowadzonych materiałów informacyjno – edukacyjnych,	2013 – 2015 Zespół koordynujący MOPS
Zadanie 1.1.6. Przeprowadzenie edukacyjnej kampanii medialnej (z wykorzystaniem lokalnych portali informacyjnych, prasy lokalnej) dotyczącej promowania zdrowego stylu życia.	– liczba działań podjętych w ramach kampanii, – liczba mediów zaangażowanych w kampanię, – liczba utworzonych podstron, w ramach stron internetowych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego,	1 kampania w czasie trwania Programu Zespół koordynujący MOPS
Zadanie 1.1.7. Opracowanie i rozprowadzenie materiałów informacyjnych na temat miejsc, w których można uzyskać pomoc na terenie gminy w zakresie zdrowia psychicznego.	– liczba przygotowanych materiałów informacyjnych, – liczba rozprowadzonych materiałów informacyjnych,	2013 – 2015 Zespół koordynujący MOPS
Zadanie 1.1.8. Poszerzanie wiedzy na temat różnego rodzaju zaburzeń psychicznych, problemów osób niepełnosprawnych wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych poprzez spotkania, zajęcia edukacyjno - integracyjne o charakterze ciągłym.	– liczba spotkań, – liczba zajęć, – liczba placówek realizujących zadanie,	2013 – 2015 ZOJO przedszkola szkoły podstawowe gimnazja organizacje pozarządowe

<p>Zadanie 1.1.9. Edukacja rodzin poprzez organizację szkoleń, warsztatów, grup wsparcia służących między innymi wzmocnieniu więzi rodzinnych, poprawie komunikacji, kształtowaniu umiejętności wychowawczych, wzmocnieniu kompetencji rodzicielskich, efektywnemu wykorzystywaniu zasobów rodziny (zdrowa rodzina gwarantem zdrowia psychicznego dzieci i dorosłych).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba przedsięwzięć, – liczba rodzin objętych edukacją, 	<p style="text-align: center;">2013 – 2015</p> <p style="text-align: center;">Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe</p>
<p>Zadanie 1.1.10. Organizacja konferencji dot. zdrowia psychicznego dla specjalistów oraz rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi, służących poszerzaniu wiedzy i wymianie doświadczeń.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych konferencji, – liczba uczestników konferencji, 	<p style="text-align: center;">2013, 2015</p> <p style="text-align: center;">Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe</p>
<p>Zadanie 1.1.11. Organizacja szkoleń, warsztatów psychoedukacyjnych, grup wsparcia dla rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych warsztatów, – liczba uczestników warsztatów, 	<p style="text-align: center;">2013 – 2015</p> <p style="text-align: center;">Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe</p>
<p>Zadanie 1.1.12. Organizacja szkoleń i warsztatów służących kształtowaniu zdrowego stylu życia oraz warsztatów z zakresu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu dla profesjonalistów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów, – liczba uczestników szkoleń, 	<p style="text-align: center;">2013 – 2015</p> <p style="text-align: center;">Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe</p>

Cel szczegółowy 1.2. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.		
zadania	wskaźniki	termin realizacji/ realizator
Zadanie 1.2.1. Organizacja kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek oświatowych zajmujących się kształceniem dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, – liczba dzieci z zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami zachowania posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, 	<p>2012 – 2015</p> <p>ZOJO przedszkola szkoły podstawowe gimnazja</p>
Zadanie 1.2.2. Współdziałanie w imprezach integracyjnych (między innymi kulturalnych, sportowych, turystycznych).	<ul style="list-style-type: none"> – liczba imprez integracyjnych, w których wzięto udział, 	<p>2013– 2015</p> <p>Zespół koordynujący MOPS MOSiR organizacje pozarządowe szkoły podstawowe gimnazja</p>
Zadanie 1.2.3. Wspieranie działań służących zwiększaniu integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba działań, – liczba osób, które skorzystały ze wsparcia, 	<p>2012 – 2015</p> <p>Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe</p>
Zadanie 1.2.4. Promowanie działań i osiągnięć, w tym artystycznych, osób z zaburzeniami psychicznymi, między innymi poprzez organizację różnych imprez, wystaw, prezentacji.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba przedsięwzięć służących promowaniu działań i osiągnięć, – liczba uczestników przedsięwzięć, 	<p>2013 – 2015</p> <p>Zespół koordynujący MOPS COK Dom Narodowy Zamek Cieszyń organizacje pozarządowe</p>

Zadanie 1.2.5. Zwiększanie udziału osób z zaburzeniami psychicznymi w ofertach programowych jednostek organizacyjnych gminy.	– liczba osób, – liczba zajęć, warsztatów, imprez,	2013 – 2015 COK Dom Narodowy WkiT Urzędu Miejskiego Biblioteka Miejska MOSiR Zamek Cieszyn
Cel szczegółowy 1.3. Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.		
zadania	wskaźniki	termin realizacji/ realizator
Zadanie 1.3.1. Wspieranie Powiatu Cieszyńskiego w zakresie organizowania interwencji kryzysowej.	– liczba działań służących wspieraniu,	2012 – 2015 Zespół koordynujący MOPS
Cel 2: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi różnych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.		
Cel szczegółowy 2.1. Upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.		
zadania	wskaźniki	termin realizacji/ realizator
Zadanie 2.1.1. Wspieranie inicjatyw związanych z tworzeniem lokalnego centrum zdrowia psychicznego.	– liczba inicjatyw,	2013 – 2015 Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe
Zadanie 2.1.2. Wspieranie rozwoju środowiskowej pomocy psychiatrycznej.	– liczba działań związanych ze wsparciem,	2013 – 2015 Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe
Zadanie 2.1.3. Wspieranie inicjatyw	– liczba inicjatyw,	2013 – 2015

związanych z zapewnieniem usług psychiatry dziecięcego, finansowanych z NFZ.		Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe
Cel szczegółowy 2.2. Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.		
zadania	wskaźniki	termin realizacji/ realizator
Zadanie 2.2.1. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych mieszkań chronionych, – liczba osób korzystających z mieszkań chronionych, 	<p>2013 – 2015</p> <p>MOPS Zespół koordynujący organizacje pozarządowe</p>
Zadanie 2.2.2. Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi – dzieci i osób dorosłych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób, w tym dzieci i osób dorosłych korzystających z usług, – liczba godzin usług, 	<p>2012 – 2015</p> <p>MOPS organizacje pozarządowe</p>
Zadanie 2.2.3. Kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej, oraz do udziału w zajęciach klubu środowiskowego.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób skierowanych do poszczególnych placówek, 	<p>2012 - 2015</p> <p>MOPS</p>
Zadanie 2.2.4. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej osobom z zaburzeniami psychicznymi, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej lub rzeczowej, 	<p>2012 – 2015</p> <p>MOPS</p>
Zadanie 2.2.5. Wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji działań związanych z zapewnianiem oparcia	<ul style="list-style-type: none"> – liczba organizacji, którym udzielono wsparcia, 	<p>2012 - 2015</p> <p>MOPS</p>

społecznego osobom z zaburzeniami psychicznym.		
Zadanie 2.2.6. Wspieranie działań na rzecz osób z upośledzeniem umysłowym, w szczególności osób które zakończyły edukację.	– liczba działań,	2013 – 2015 Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe
Zadanie 2.2.7. Rozwijanie współpracy w zakresie organizowania różnych form pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym między innymi poprzez tworzenie zespołów specjalistów do pracy z konkretnymi osobami.	– liczba wspólnych działań,	2013 – 2015 Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe
Zadanie 2.2.8. Podejmowanie i wspieranie inicjatyw oraz działań w zakresie aktywizacji osób starszych służących poprawie ich zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałaniu ich izolacji społecznej.	– liczba inicjatyw, działań,	2012 – 2015 Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe
Cel szczegółowy 2.3. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.		
zadania	wskaźniki	termin realizacji/ realizator
Zadanie 2.3.1. Wspieranie i promowanie spółdzielni socjalnych skupiających osoby z zaburzeniami psychicznymi.	– liczba działań związanych ze wspieraniem i promowaniem spółdzielni socjalnych,	2012 – 2015 Zespół koordynujący MOPS organizacje pozarządowe
Zadanie 2.3.2. Podnoszenie kwalifikacji	– liczba przedsięwzięć/projektów,	2012, 2014, 2015

zawodowych oraz kompetencji społecznych osób z zaburzeniami psychicznymi, w oparciu o projekty dofinansowywane z funduszy europejskich.	– liczba uczestników przedsięwzięć/projektów,	MOPS organizacje pozarządowe
Zadanie 2.3.3. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach kierowanych do osób niepełnosprawnych, w tym do osób z zaburzeniami psychicznymi.	– liczba działań służących upowszechnianiu oferty PUP.	2013 – 2015 MOPS

Wyjaśnienie skrótów:

Zespół koordynujący – Zespół koordynujący realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Cieszyna na lata 2012 – 2015

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

ZOJO – Zespół Obsługi Jednostek Oświatowych

MOSiR – Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

COK Dom Narodowy – Cieszyński Ośrodek Kultury Dom Narodowy

WKiT Urzędu Miejskiego – Wydział Kultury i Turystyki Urzędu Miejskiego

Zamek Cieszyn – Zamek Cieszyn. Ośrodek Badań i Dokumentacji nad Kulturą Materialną i Wzornictwem

ROZDZIAŁ V. SPOSÓB FINANSOWANIA PROGRAMU.

Zakłada się, że zadania Programu finansowane będą:

- ze środków własnych Gminy,
- ze środków Budżetu Państwa,
- ze środków zewnętrznych pozyskanych przez Gminę (między innymi z UE oraz w ramach programów rządowych),
- ze środków zewnętrznych pozyskanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

ROZDZIAŁ VI. KOORDYNACJA I REALIZACJA PROGRAMU.

1. Koordynacja Programu.

Program koordynowany będzie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie we współpracy z Zespołem koordynującym realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Cieszyna na lata 2012 - 2015.

2. Realizacja Programu.

Za realizację Programu odpowiedzialny będzie:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie oraz inne jednostki organizacyjne gminy,
- Zespół koordynujący realizację Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Cieszyna na lata 2012 – 2015,
- organizacje pozarządowe.

ROZDZIAŁ VII. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA PROGRAMU.

Narzędzia ewaluacji Programu:

- systematyczne gromadzenie i analiza danych dotyczących realizacji Programu,
- systematyczna kontrola i monitoring realizowanych zadań pod względem jakości, czasu oraz efektywności,
- sporządzanie częściowych – rocznych sprawozdań z realizacji Programu,
- sporządzenie końcowego sprawozdania z realizacji Programu w latach 2012 – 2015 w roku 2016.